

EL LLENGUATGE

La gusarapa

Vet aquí un ésser misteriós sobre el qual tota la informació que posseïm és contradictòria: la gusarapa. Què designa, exactament, el substantiu *gusarapa*?

En el seu treball «Els mestres recordats», inclòs al volum *Lleures i converses d'un filòleg*, en la semblança dedicada a Fabra, Joan Coromines reporta que en una sessió de la Secció Filològica l'escriptor Joaquim Ruyra explicava què s'entenia en el nord-est de Catalunya pel mot *gusarapa*: «una bestiola feréstega que s'esmuny amagadament a fora de les foscors bosquetanes, a fora d'un catau tenebrós o del mig d'un jaç de fullam impenetrable: cos insinuant i tortuós com el d'una mostela, d'una fagina o d'una llesta guineu» (explicació que va servir al poeta Carner, sempre faceciós, per a batejar amb aquest nom un atrotinat i bonyegut cedulari de l'hellenista Segalà). Després d'aquesta explicació de Ruyra en una sessió de la Secció Filològica, hom esperaria, per tant, una definició conseqüent en el Diccionari Fabra, però el nostre repertori normatiu defineix simplement *gusarapa* com a equivalent de *cuca*, mot de significat vague i imprecís, aplicat especialment a diversos animals del grup dels insectes.

La informació sobre aquest mot que trobem a l'Alcover-Moll és ben diferent de la del Fabra. Ens en dona dues definicions, «fantasma: ésser nocturn imaginarí amb què es fa por a les criatures» i «personada aturada, mancada d'iniciativa o d'activitat, sia per excés de timidesa, sia per curtor d'enteniement». Com es pot veure, aquestes definicions no tenen res a veure amb els animals, però el fet sorprenent és que totes es basen en textos precisament de Joaquim Ruyra!

Recorrem, finalment, a la Gran Enciclopèdia Catalana, que en aquest mot segueix fidelment l'Alcover-Moll i reproduïx les seves dues definicions, la segona d'elles extractada, sense cap referència al món animal. Però a la mateixa obra, a l'article *insectívors*, indica *gusarapa* com a sinònim de *musaranya*, nom amb què es designen totes les espècies de la família dels soricids. Vet aquí, doncs, una sinonímia que s'hauria de revisar o, en tot cas, confirmar. Que el mot *gusarapa* s'aplica també a un animal (potser amb un sentit general i imprecís, com ara *feristela*) ens sembla segur, però caldria més informació de qui la posseeixi per a poder-ne determinar la significació exacta.

Albert Jané